

I. PRAWA I OBOWIĄZKI ROLNIKÓW W PROCESIE KONTROLI NA MIEJSCU

W ramach programów wsparcia obszarów wiejskich na lata 2007-2013, wdrażanych przez ARIMR i współfinansowanych przez UE, przewidziano około 40 mld euro (PROW 2007-2013, SPO Ryby 2007-2013, Płatności bezpośrednie i UPO), w tym około 30 mld euro ze środków UE i około 10 mld euro w ramach współfinansowania krajowego. Dodatkowo w okresie tym ARIMR wypłaci ponad 6 mld zł w ramach instrumentów tzw. pomocy krajowej.

Tak duży strumień pieniędzy kierowany do sektora rolniczego i na rozwój obszarów wiejskich wymaga sprawnego systemu kontroli, zapewniającego prawidłowe wykorzystywanie środków finansowych oraz zapobiegającego nadużyciom ze strony beneficjentów programów pomocowych.

Zasady kontroli uregulowane są w szczególności w rozporządzeniach UE i ich nowelizacjach:

- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 1975/2006 z dnia 7 grudnia 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania Rozporządzenia Rady (WE) nr 1698/2005 w zakresie wprowadzenia procedur kontroli, jak również wzajemnej zgodności w odniesieniu do środków wsparcia rozwoju obszarów wiejskich;
- Rozporządzenie Komisji (WE) nr 445/2002 z dnia 26 lutego 2002 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1257/1999 w sprawie wsparcia rozwoju obszarów wiejskich ze środków Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (EFOGR);
- Rozporządzenie Komisji (WE) NR 1122/2009 z dnia 30 listopada 2009 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Rady (WE) nr 73/2009 odnośnie do zasady wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli w ramach systemów wsparcia bezpośredniego przewidzianych w wymienionym rozporządzeniu oraz wdrażania rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w odniesieniu do zasady wzajemnej zgodności w ramach systemu wsparcia ustanowionego dla sektora wina;
- Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 885/2006 z dnia 21 czerwca 2006 r. ustanawiające szczegółowe zasady stosowania rozporządzenia Rady (WE) nr 1290/2005 w zakresie akredytacji agencji płatniczych i innych jednostek, jak również rozliczenia rachunków EFGR i EFRROW;
- Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1290/2005 z dnia 21 czerwca 2005 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej.

W ramach zintegrowanego systemu kontroli jednym z rodzajów kontroli, z którymi bardzo często spotykają się rolnicy, jest kontrola przeprowadzana bezpośrednio w gospodarstwie rolnika – tzw. kontrola na miejscu oraz wizytacja w miejscu realizacji operacji.

Kontrole na miejscu przeprowadza się w celu sprawdzenia i weryfikacji faktów stanowiących podstawę przyznania płatności, potwierdzenia zgodności danych i informacji zawartych we wnioskach pomocowych ze stanem faktycznym.

Kontrole na miejscu w ramach płatności bezpośrednich w zakresie kwalifikowalności powierzchni realizowane przez Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa lub przez jednostki działające na jej zlecenie (Wykonawcy Kontroli) przeprowadzane są dwoma metodami:

- inspekcji terenowej,
- FOTO.

Kontrola metodą inspekcji terenowej polega na podjęciu czynności kontrolnych w odniesieniu do co najmniej 50% działek podstawowych zgłoszonych do płatności obszarowej i co najmniej 50% działek podstawowych zgłoszonych do płatności ONW. Czynności kontrolne polegają na przeprowadzeniu kontroli w terenie i dokonaniu pomiaru powierzchni działek rolnych w celu weryfikacji powierzchni zgłoszonej we wniosku. Pomiar powierzchni działek rolnych wykonywany jest najczęściej w oparciu o technikę GPS. W przypadku stwierdzenia nieprawidłowości, zakres kontroli jest zwiększany.

Kontrola metodą FOTO polega na zrealizowaniu czynności kontrolnych w odniesieniu do wszystkich działek rolnych wchodzących w skład całego gospodarstwa.

Czynności kontrole polegają na pomiarze powierzchni działek rolnych w oparciu o ortofotomapę (cyfrowe odwzorowanie terenu wykonane na podstawie obrazów satelitarnych) oraz przeprowadzeniu wywiadu terenowego.

W trakcie wywiadu terenowego sprawdza się rodzaj uprawy/grupy upraw, jaka występuje na kontrolowanej działce rolnej, wykonywane jest zdjęcie działki rolnej i ewentualnie dokonywane są pomiary tych granic, których nie można było pomierzyć na ortofotomapie, ponieważ były zbyt małe lub słabo widoczne (np. w cieniu drzew).

Kontrole przeprowadzane przez ARiMR oraz jednostki działające na jej zlecenie wśród beneficjentów ubiegających się o płatności:		Obecność rolnika lub osoby przez niego upoważnionej Powiadomienie o kontroli	
		TAK	NIE
1	2	3	4
w ramach wsparcia bezpośredniego	<ul style="list-style-type: none"> - bezpośrednio, uzupełniające płatności podstawowe, - uzupełniające do powierzchni upraw roślin przeznaczonych na paszę, uprawianych na trwałych użytkach zielonych (płatności zwierzęcej), - uzupełniające do powierzchni upraw chmielu niezwiązanych z produkcją, - oddzielne płatności z tytułu owoców i warzyw (płatność do pomidorów, płatność cukrowa), - specjalnej płatności obszarowej do powierzchni upraw roślin strączkowych i motylkowatych drobnonasiennych uprawianych w plonie głównym, do których została przyznana jednolita płatność obszarowa, - specjalne płatności do krów i owiec. Płatność do krów i owiec przysługuje rolnikowi, który w dniu 31 maja danego roku posiada zwierzęta znajdujące się w siedzibie stada położonej w rejonie wrażliwym, co potwierdza wpis do rejestru zwierząt gospodarskich oznakowanych, o którym mowa w przepisach o systemie identyfikacji i rejestracji zwierząt. W przypadku ubiegania się o płatność do krów i owiec należy dołączyć do wniosku informację o numerach identyfikacyjnych krów lub owiec, do których ma zostać przyznana ta płatność, 		X
z tytułu działań PROW 2007-2013	<ul style="list-style-type: none"> - ułatwiania startu młodym rolnikom, - rent strukturalnych, - korzystania z usług doradczych przez rolników i posiadaczy lasów, - modernizacji gospodarstw rolnych, - zwiększenia wartości dodanej podstawowej produkcji rolnej i leśnej, - uczestnictwa rolników w systemach jakości żywności, - płatności dla grup producentów rolnych, - programu rolnośrodowiskowego, - zalesiania gruntów rolnych oraz zalesiania gruntów innych niż rolne, - odwarzania potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy i wprowadzanie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych, - różnicowania w kierunku działalności nierolniczej, - tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, - pomocy technicznej, 	X	
	- wspierania gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW),		X
z tytułu kontroli w ramach przestrzegania norm i wymogów wzajemnej zgodności	<ul style="list-style-type: none"> - płatności bezpośrednie oraz - niektórych działań PROW 2007-2013: <ul style="list-style-type: none"> - programów rolnośrodowiskowych, - gospodarowania na obszarach górskich i innych obszarach o niekorzystnych warunkach gospodarowania (ONW), - zalesienia gruntów rolnych 	w gospodarstwach: <ul style="list-style-type: none"> - położonych na obszarach szczególnie narażonych tzw. OSN - stosujących komunalne osady ściekowe - wytypowanych do kontroli wzajemnej zgodności z tytułu uczestniczenia w programie rolnośrodowiskowym 	X
	- pozostałe		
z tytułu działań PROW 2004-2006	<ul style="list-style-type: none"> - programów rolnośrodowiskowych, - rent strukturalnych, - zalesienia, - płatności do grup producentów rolnych, - pomocy technicznej, - dostosowania gospodarstw rolnych do standardów UE, - wsparcia gospodarstw niskotowarowych, 	X	
	- ONW,		X

w ramach Sektorowych Programów Operacyjnych „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich” 2004-2006”	<ul style="list-style-type: none"> - inwestycje w gospodarstwach rolnych, - ułatwanie startu młodym rolnikom, - poprawa przetwórstwa i marketingu artykułów rolnych, - przywracanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego naturalną katastrofą lub pożarem oraz wprowadzenie odpowiednich instrumentów zapobiegawczych, - różnicowanie działalności rolniczej i zbliżonej do rolnictwa w celu zapewnienia różnorodności działań lub alternatywnych źródeł dochodów, - rozwój i ulepszenie infrastruktury technicznej związanej z rolnictwem 	X	
Pozostałe	<ul style="list-style-type: none"> - dopłaty w ramach rynku owoców i warzyw: <ul style="list-style-type: none"> - płatności dla wstępnie uznanych grupy producentów owoców i warzyw, - płatności dla Przetwórców i skupujących owoce miękkie, - płatności dla Uznanych Organizacji Producentów Owoców i Warzyw Świeżych z Tytułu Pomocy na Dofinansowanie Funduszu Operacyjnego - dla utrzymujących zwierzęta objęte Systemem Identyfikacji i Rejestracji Zwierząt (bydło, owce, kozy lub świnie), - dla uprawiających rośliny paszowe przeznaczone do produkcji sushu paszowego. 	X	
	<ul style="list-style-type: none"> - dla uprawiających konopie włókniste, których plantacje zostały zgłoszone we wnioskach o dopłaty bezpośrednie, 		X

Wizytacja w miejscu realizacji projektu jest częścią procesu kontroli administracyjnej wniosku o przyznanie pomocy bądź wniosku o płatność i dotyczy jedynie operacji o charakterze inwestycyjnym realizowanych w ramach PROW 2007-2013. Celem wizytacji jest kontrola realizowanej operacji. W przypadku, gdy ryzyko nieprawidłowego wykonania inwestycji lub niespełnienia warunków otrzymania pomocy jest niewielkie ARiMR może odstąpić od jej wykonania. Niemniej jednak, zgodnie z zasadami obsługi wniosków, dla większości projektów inwestycyjnych wizytacja jest przeprowadzana.

Zasady obowiązujące podczas przeprowadzania czynności kontrolnych

Co do zasady kontrole na miejscu nie powinny być zapowiadane. Zawiadomienie rolnika o kontroli jest wykonywane wtedy, gdy jego obecność jest niezbędna do przeprowadzenia kontroli.

Jeżeli wcześniejsze powiadomienie następuje na więcej niż 48 godzin przed kontrolą, powinno ono mieć miejsce z wyprzedzeniem ograniczonym do niezbędnego minimum. Czas ten nie może przekraczać 14 dni. Natomiast w przypadku kontroli dotyczących inwentarza żywego i działań inwestycyjnych wdrażanych w ramach PROW 2007-2013 oraz Sektorowego Programu Operacyjnego termin powiadomienia nie może przekraczać 48 godzin z wyjątkiem uzasadnionych przypadków.

W przypadku kontroli metodą FOTO producent rolny nie jest powiadamiany o kontroli. Czynności kontrolne mogą być wykonywane podczas nieobecności rolnika także wówczas, gdy rolnik został zawiadomiony o kontroli.

- 1) Upoważnienia do wykonywania czynności kontrolnych wydawane są na podstawie następujących ustaw:
  - o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (Dz. U. z 2008 r. Nr 170, poz. 1051 z póź. zm.) odpowiednio przez Prezesa ARiMR lub Dyrektora Oddziału Regionalnego ARiMR, Powiatowego Lekarza Weterynarii oraz Prezesa Agencji Rynku Rolnego (ARR),
  - o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2007 r. Nr 64, poz. 427 z póź. zm.) odpowiednio przez Prezesa ARiMR, Prezesa ARR lub właściwy organ podmiotu wdrażającego tj marszałka województwa, Dyrektora Fundacji Programów Pomocy Dla Rolnictwa,
  - o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej (Dz. U. z 2003 r. Nr 229, poz. 2273 z póź. zm.) przez Prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa,
  - o organizacji rynków owoców i warzyw, rynku chmielu, rynku tytoniu oraz rynku sushu paszowego (Dz. U. z 2008 r. Nr 11, poz. 70 z późn. zm.) przez Prezesa ARiMR, Prezesa ARR,
  - o Narodowym Planie Rozwoju (Dz. U. z 2004 r. Nr 116, poz. 1206, z późn. zm.).

Przed przystąpieniem do czynności kontrolnych osoba upoważniona do ich wykonywania jest zobowiązana okazać imienne upoważnienie rolnikowi lub osobie przez niego upoważnionej, jeżeli jest on obecny podczas kontroli. Upoważnienie zawiera wskazanie osoby upoważnionej do wykonywania czynności kontrolnych, miejsce i zakres oraz podstawę prawną do ich wykonywania.

2) Obecność rolnika lub osoby przez niego upoważnionej

W przypadku, gdy rolnik nie może uczestniczyć w kontroli ma możliwość upoważnienia do tej czynności innej osoby. W sytuacji, gdy beneficjent lub osoba upoważniona posiadająca pisemne upoważnienie jest obecna przy kontroli wszystkie czynności związane z kontrolą na miejscu przeprowadza się w sposób jawny. Obecność rolnika podczas kontroli wymagana jest w sytuacjach, gdy powinien on przedstawić kontrolerom posiadaną dokumentację lub z uwagi na przedmiot kontroli np. realizacja inwestycji itp.

3) Osoba upoważniona przez rolnika do reprezentowania go w czasie kontroli musi posiadać pisemne upoważnienie.

Upoważnienie takie powinno zawierać:

- dane osobowe rolnika upoważniającego,
- dane osoby upoważnionej wraz z nazwą i numerem dokumentu, który osoba upoważniona okazuje kontrolerom,
- zakres upoważnienia,
- datę wystawienia upoważnienia,
- datę ważności upoważnienia, jeśli nie jest ono wydane na czas nieokreślony,
- podpis osoby upoważniającej.

4) Zgodnie z zapisami ustaw wymienionych w punkcie 1, osoby upoważnione do wykonywania czynności kontrolnych mają prawo do:

- wstępu na teren gospodarstwa rolnego – rolnik lub osoba przez niego upoważniona powinna umożliwić kontrolerom wstęp na teren gospodarstwa rolnego i innych nieruchomości, obiektów, lokali lub ich części związanych z zakresem przeprowadzanej kontroli, w tym do pomieszczeń i miejsc związanych z utrzymaniem lub przebywaniem zwierząt,
- żądania pisemnych lub ustnych informacji związanych z przedmiotem kontroli – rolnik lub osoba przez niego upoważniona zobowiązana jest do udzielania informacji związanych z zakresem kontroli,
- wglądu do dokumentów związanych z przedmiotem kontroli, w tym danych zawartych w systemach informatycznych, sporządzania z nich odpisów, wyciągów lub kopii oraz zabezpieczania tych dokumentów – rolnik lub osoba przez niego upoważniona zobowiązana jest do okazania na żądanie kontrolującego dokumentów związanych z zakresem kontroli,
- pobierania próbek do badań,
- sporządzania dokumentacji fotograficznej.

Uniemożliwienie kontrolerom wstępu do gospodarstwa powoduje nie przyznanie płatności z danego działania lub konkretnego systemu wsparcia bezpośredniego lub może prowadzić nawet do wykluczenia rolnika z programów pomocowych.

5) Wymóg przechowywania dowodów kontrolnych – kontrolujący, jeżeli to konieczne, odpowiednio zabezpieczają zebrane w toku kontroli na miejscu lub wizytacji w miejscu dowody, w szczególności przez:

- oddanie na przechowanie kierownikowi podmiotu kontrolowanego lub upoważnionemu przez niego pracownikowi podmiotu kontrolowanego za pokwitowaniem,
- przechowanie u podmiotu kontrolowanego w oddzielnym i zamkniętym pomieszczeniu.

6) Z przeprowadzonych czynności kontrolnych sporządzany jest w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach w formie pisemnej raport lub protokół, z których jeden otrzymuje podmiot kontrolowany, a drugi zachowuje agencja płatnicza lub podmiot wdrażający.

7) Informacja o stwierdzonych nieprawidłowościach – po przeprowadzonej kontroli rolnik otrzymuje raport/protokół.

W przypadku, gdy raport/protokół nie został przekazany rolnikowi bezpośrednio przy kontroli jest on przekazywany za pośrednictwem poczty, co do zasady w ciągu 14 dni od daty zakończenia kontroli. Termin ten może zostać wydłużony do 3 miesięcy od daty zakończenia kontroli w przypadku:

- a) kontroli w ramach kwalifikowalności powierzchni (płatności bezpośrednich i ONW);
- a) od daty zakończenia czynności kontrolnych w terenie (metoda IT),
- b) od daty zatwierdzenia raportu (metoda FOTO).

- kontroli wzajemnej zgodności,

Raport/protokół przekazywany jest rolnikowi za pisemnym potwierdzeniem odbioru.

W zależności od danego programu pomocowego po zapoznaniu się z treścią raportu/protokołu rolnik powinien odesłać jeden egzemplarz w ciągu 7 lub 14 dni od daty jego otrzymania, jednocześnie:

- podpisując protokół/raport w przypadku zgody na zapisy zawarte w raporcie,
- zgłaszając do raportu/protokołu umotywowane zastrzeżenia.

8) Uwagi do raportu/protokołu – w przypadku, gdy rolnik nie zgadza się z ustaleniami zawartymi w raporcie/protokole, może zgłosić umotywowane zastrzeżenia na piśmie, co do ustaleń w nim zawartych Dyrektorowi Oddziału Regionalnego ARiMR w terminie 7 lub 14 dni od dnia doręczenia raportu/protokołu, chyba, że bezpośrednio po zakończeniu kontroli rolnik, który był obecny podczas kontroli, zgłosił umotywowane zastrzeżenia, co do ustaleń zawartych w raporcie/protokole osobie, która go sporządziła.

Na ogłoszenie uwag i odesłanie raportu/protokołu rolnik ma:

- 7 dni od dnia doręczenia raportu w przypadku kontroli w ramach PROW 2007-2013,
- 14 dni od dnia doręczenia raportu lub protokołu w przypadku kontroli w zakresie płatności bezpośrednich, ONW, w ramach wzajemnej zgodności, SPO „Restrukturyzacja ...”

9) Kontrole na miejscu mogą być wykonywane na każdym etapie przyznawania płatności oraz po jej wypłaceniu przez 5 lat kalendarzowych, liczonych od końca roku, w którym nastąpiła ostatnia wypłata w ramach danej formy pomocy.

Kontrole na miejscu oraz wizytyacje działań inwestycyjnych PROW 2007-2013 mogą być przeprowadzane na każdym etapie obsługi projektu oraz w okresie 5 lat po otrzymaniu, przez beneficjenta wypłaty środków. W trakcie przeprowadzania czynności kontrolnych weryfikacji podlegają m.in. informacje podane we wniosku, ekonomicznym planie projektu oraz poprawność zrealizowania inwestycji.

Kontrole w zakresie przestrzegania norm i wymogów wzajemnej zgodności muszą być przeprowadzone w tym samym roku kalendarzowym, w którym był złożony wniosek o płatność.

Typowanie do kontroli

Do kontroli na miejscu kierowani są beneficjenci, wskazani podczas procesu typowania, przeprowadzanego w oparciu o informacje zawarte w centralnej bazie danych. Obejmuje ono wszystkich beneficjentów, a przeprowadzane jest dwoma metodami:

- analizy ryzyka,
- losowo.

Typowanie metodą analizy ryzyka polega na wybraniu do kontroli beneficjentów, u których ryzyko wystąpienia nieprawidłowości jest najwyższe. Ryzyko to jest określane na podstawie szeregu czynników ryzyka, takich jak: nieprawidłowości z poprzednich lat, sankcje z poprzednich lat, wielkość gospodarstwa oraz liczba zadeklarowanych działek rolnych i inne.

Typowanie losowe ma natomiast charakter całkowicie przypadkowy i tą metodą może zostać wytypowany każdy wnioskodawca.

Oprócz ww. metod można manualnie skierować beneficjenta do kontroli w przypadku m. in. uzasadnionego podejrzenia wystąpienia nieprawidłowości, donosu, audytów.

Poziom kontroli

- Płatności bezpośrednie oraz działania PROW 2004-2006

Podstawowy poziom kontroli na miejscu wynosi 5% wniosków złożonych w danym roku. Jednakże poziom ten może być podwyższony w wyniku wystąpienia wysokiego poziomu nieprawidłowości. Na przestrzeni 5 lat np. dla wniosków w zakresie płatności bezpośrednich poziom kontroli przekroczył już 8% beneficjentów.

- Działania PROW 2007-2013

Zgodnie z obowiązującymi przepisami kontroli poddawanych jest minimum 5% wniosków w ramach działań społecznych i środowiskowych. Natomiast dla działań o charakterze inwestycyjnym kontroli poddaje się wnioski obejmujące minimum 5% zadeklarowanych kwot. Dla obydwu typów działań poziom kontroli może być podwyższony w wypadku wykrycia wysokiego odsetka nieprawidłowości.

- Wzajemna Zgodność

Do kontroli przestrzegania norm i wymogów wzajemnej zgodności kierowanych jest minimum 1% spośród rolników ubiegających się o płatność bezpośrednią, ONW, rolnośrodowiskową lub zalesieniową. Dodatkowo rolnicy wnioskujący o płatność rolnośrodowiskową zobowiązani są do przestrzegania minimal-

nych wymogów stosowania nawozów i środków ochrony roślin. Organem odpowiedzialnym za kontrolę spełniania przez rolników norm dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska oraz wymogów w zakresie zarządzania z obszaru „Środowisko” jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Organem odpowiedzialnym za kontrolę wzajemnej zgodności w zakresie identyfikacji i rejestracji zwierząt jest Inspekcja Weterynaryjna, która przeprowadza kontrole w 5% siedzib stad bydła, 3% siedzib stad owiec i kóz oraz w 1% siedzib stad świń.

Dodatkowo w przypadku wykrycia dużego odsetka niezgodności w ramach danego wymogu lub normy poziom kontroli może zostać podwyższony na obszarze województwa, w którym je stwierdzono.

Skutki kontroli:

Wykrycie nieprawidłowości w czasie kontroli może skutkować zmniejszeniem lub nie przyznaniem płatności w danym roku, wieloletnimi sankcjami lub całkowitym wykluczeniem z ubiegania się o pomoc.

W przypadku kontroli przestrzegania norm i wymogów wzajemnej zgodności ocena wagi wykrytych niezgodności względem każdego aktu prawnego (wymogi podstawowe z zakresu zarządzania) i/lub normy (normy dobrej kultury rolnej zgodnej z ochroną środowiska) na podstawie kryteriów „dotykliwości”, „zasięgu”, „trwałości”, oraz „powtarzalności” ujęta w raporcie z czynności kontrolnych jest uwzględniana w postępowaniach w sprawach dotyczących płatności w ramach systemów wsparcia bezpośredniego oraz pomocy finansowej w ramach działań objętych Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich 2007-2013, w których warunkiem przyznania pomocy jest spełnianie norm i wymogów wzajemnej zgodności, w przypadku, kiedy rolnik jest wnioskodawcą lub beneficjentem tej pomocy.

W przypadku, gdy w trakcie kontroli zostanie stwierdzone, że rolnik nie przestrzega norm albo wymogów płatność jest pomniejszana, co do zasady o 3% należnej kwoty płatności.

Na podstawie oceny zawartej w raporcie z kontroli na miejscu istnieje możliwość zastosowania sankcji w wysokości 1% lub 5% całkowitej kwoty płatności.

W przypadku stwierdzenia celowej niezgodności kwota obniżki płatności wynosi co do zasady 20%.

Wysokość procentowej obniżki należnych rolnikowi płatności ustala się na podstawie liczby punktów przypisanych stwierdzonym niezgodnościom w raporcie z czynności kontrolnych, zgodnie z załącznikiem nr 5 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 25 marca 2009 w sprawie liczby punktów, jaką przypisuje się stwierdzonej niezgodności, oraz procentowej wielkości zmniejszenia płatności bezpośredniej, płatności cukrowej lub płatności do pomidorów (Dz. U. Nr 54, poz. 446) lub w przypadku stwierdzenia niezgodności celowych zgodnie z załącznikiem nr 6 do przedmiotowego rozporządzenia oraz na podstawie załącznika nr 2 do rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 26 lutego 2009 r. w sprawie szczegółowych warunków i trybu przyznawania pomocy finansowej w ramach działania „Program rolnośrodowiskowy” objętego Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 (Dz.U. Nr 33, poz. 262 ze zm.), jeśli stwierdzono nieprawidłowości z zakresu minimalnych wymogów dotyczących stosowania nawozów i środków ochrony roślin.

Kwota obniżek z tytułu nieprzestrzegania norm i wymogów ustalana jest w decyzji w sprawie przyznania płatności wydanej przez Kierownika Biura Powiatowych ARiMR.

Zmniejszenia lub wykluczenia nie stosuje się, jeżeli łączna kwota zmniejszenia albo wykluczenia wynosi nie więcej niż równowartość kwoty 100 euro przeliczonej na złote według ostatniego kursu wymiany walut, ustalonego przez Europejski Bank Centralny.

W decyzji w sprawie przyznania płatności Kierownik BP:

1. podaje informacje o:
  - a) niezastosowaniu zmniejszenia lub wykluczenia,
  - b) objęciu stwierdzonej niezgodności kontrolą na miejscu,
2. nakazuje realizację w wyznaczonym terminie określonych działań mających na celu usunięcie stwierdzonych niezgodności (obligatoryjnie podaje się działania naprawcze oraz termin do ich podjęcia).

Działania naprawcze i terminy ich realizacji, określone w decyzji w sprawie przyznania płatności podlegają, dodatkowym kontrolom na miejscu w ramach danego obszaru.

ARiMR przypomina, że od 2010 r. obowiązują nowe normy i wymogi z zakresu wzajemnej zgodności, które rolnicy zobowiązani są przestrzegać. Więcej informacji na stronie internetowej www.arimr.gov.pl; w oddziałach regionalnych i biurach powiatowych ARiMR oraz pod bezpłatnym numerem infolinii: 0 800 38 00 84, czynnej 7 dni w tygodniu od godz. 7 do 21.